

การประกอบอาชีพทำเครื่องเงินที่บ้านเงินและวัดลาย

ลักษณะการผลิตหัตถกรรมเครื่องเงินที่บ้านเงินและวัดลาย

การผลิตเครื่องเงินเป็นอาชีพที่ชาวบ้านที่บ้านเงิน อ.เมือง เชียงใหม่ทำสืบทอดกัน
มานานในลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวเช่นเกี่ยวกับการทำเครื่องเงินของชาวบ้านวัดลาย
เครื่องเงินจะทำเป็นภาชนะต่าง ๆ เช่น ถ้วย ชาม ชันน้ำ เขียนหมาก ฟานและสิ่งของเครื่องใช้
ประจำวันอื่น ๆ รวมทั้งเครื่องใช้ในทางศาสนาตามวัดวาอารามต่าง ๆ จนกระทั่งเมื่อ
เครื่องเคลือบดินเผา เครื่องอลูมิเนียม เครื่องพลาสติก เจริญขึ้นและเข้ามาแทนที่ผลิตภัณฑ์
เครื่องเงิน ทำให้เครื่องเงินเสื่อมความนิยมลง และไม่อยู่ในฐานะเป็นเครื่องใช้ประจำครอบครัว
ดังแต่ก่อน เพราะของใช้สมัยใหม่ราคาถูกกว่า และทนทานกว่า ยังมีผู้ใช้เครื่องเงินอยู่บ้าง
แต่ก็มีส่วนน้อยแล้ว เช่น ตามชนบทต่าง ๆ ในภาคเหนือ การทำเครื่องเงินที่เชียงใหม่ได้ลดน้อย
ลง ตามลำดับและเมื่อประมาณ 30 ปีมาแล้ว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้มีส่วนช่วย ส่งเสริม
อุตสาหกรรมเครื่องเงินด้วยการส่งครูและผู้เชี่ยวชาญชาวไทย และชาวญี่ปุ่น มาร่วมมือกับช่างชาว
พื้นเมืองที่ยังมีอยู่ จัดการฝึกอบรมการทำเครื่องเงินที่เชียงใหม่ และต่อมาได้ดำเนินการส่งเสริม
ให้กว้างขวางออกไป โดยได้ตั้งโรงงานถลุงเงิน คือ โรงงานเครื่องเงินเชียงใหม่ใน ปี 2496
เพื่อเปิดอบรมให้แก่ผู้สนใจในงานด้านนี้อย่างมีมาตรฐานถูกต้อง ทั้งแก่กรรมวิธีการผลิต การ
ปรับปรุงลวดลาย และ รูปทรงของผลิตภัณฑ์เครื่องเงินให้มีคุณภาพดีขึ้น¹ การฝึกอบรมโดย
ผู้เชี่ยวชาญได้ดำเนินการต่อเนื่องกันมาหลายปีจนถึงปัจจุบัน² มีผลให้เครื่องเงินของเชียงใหม่ มี

¹ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม , เครื่องเงิน , หน้า 10 - 11

² โรงงานเครื่องเงินเชียงใหม่ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นหน่วยส่งเสริมฝึกอบรม

หัตถกรรมภาคเหนือ กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย

วิวัฒนาการมาบ่งชี้ ขยายการผลิตและจำหน่ายได้มากขึ้น ทำให้เกิดมีโรงงานและร้านจำหน่าย
เครื่องเงินขึ้นหลายแห่ง นอกเหนือจากที่บ้านเงินซึ่งเป็นแหล่งผลิตดั้งเดิม เพื่อสนองความต้องการ
ของผู้ซื้อจำนวนมาก ใ้แก่ นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่ซื้อเพราะ เห็นว่า
เครื่องเงินเป็นงานศิลปะ มีความสวยงาม เอาเป็นของที่ระลึก ของขวัญ หรือ เครื่องประดับต่างๆ
ไม่ใคร่ซื้อไปเพื่อมุ่งประโยชน์ใ้สอยมากนัก เครื่องเงินจึงเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงรูปแบบหรือ
ลวดลาย ไปตามความต้องการของตลาด หรือ ผู้ซื้อ แต่อย่างไรก็ตามปรากฏว่ากรรมวิธี หรือ
ขั้นตอนต่าง ๆ ในการผลิตเครื่องเงินก็ไม่ได้มีการ เปลี่ยนแปลงไปจากของเดิมมากนักดังใดกล่าว
มาแล้ว

เมื่อผลิตภัณฑ์เครื่องเงินเปลี่ยนสภาพจากเครื่องใช้ประจำครอบครัว มาเป็นสินค้าที่
ใ้ประโยชน์ได้หลายอย่าง ทั้งประโยชน์ใ้สอย และประโยชน์ในด้านประดับตกแต่งตามอาคาร
บ้านเรือน การผลิตตามครัวเรือนทั่วไปตามที่เคยทำกันมาแต่เดิมเท่านั้น ย่อมไม่สามารถผลิต
เป็นปริมาณมากเพียงพอใ้ความต้องการของตลาดทั่วไป ดังนั้นจึงมีผู้ลงทุนใ้กิจการผลิต¹ เป็น
จำนวนมาก ๆ ขึ้นมาสำหรับที่บ้านเงินและว้ลายมีการจัดการผลิตเป็น 2 ลักษณะ คือลักษณะแรก
เป็นการผลิตใ้โรงงานผลิตที่เป็นของเจ้าของกิจการ แรงงานรับจ้าง หรือ คนงานต้องไปทำงาน
ใ้สถานที่ หรือ โรงงานบ้างตามข้อตกลงการจ้างงานซึ่งการผลิตลักษณะใ้จะมีการควบคุมการใช้วัสดุ
และอุปกรณ์การผลิต เช่น โคร่งไม้ ยางรัก ทองคำเปลว สี ซึ่งเป็นของเจ้าของกิจการ¹
สถานที่ทำงาน หรือ โรงงานก็เป็นใ้บริเวณบ้าน หรือ ในอาคารที่อยู่อาศัยของเจ้าของกิจการ
หรือทำการผลิตหลังร้านค้าที่ทำการจำหน่ายเครื่องเงินด้วย (ปัจจุบันคงเหลือกิจการที่เป็นทั้งโรงงาน
ผลิต และ จำหน่ายด้วยเพียง 2 แห่ง) การใ้ให้มีการผลิตดังกล่าวส่วนมากเป็นการจ้างเหมา
เป็นรายชิ้น ถ้าแรงงานผลิตมากก็จะได้ค่าจ้างมาก และถ้าทำงานใ้ก็จะได้ค่าจ้างน้อย และ
การจ่ายค่าจ้างเป็นรายวันด้วยเงินสดด้วย การผลิตอีกลักษณะเป็นการใ้ให้มีการผลิตนอกสถานที่

¹ สัมภาษณ์ นายวิชา สมพรมิตร. บ้านเลขที่ 91/4 ถนนนันทาราม ต.นายยา
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ และ นางยานเย็น อักษรศรี

อาจจะแยกผลิตตามบ้าน ตามโรงงานของผู้อื่น หรือ ให้แรงงานนำวัตถุดิบไปจัดการผลิตแทนวิธีการผลิตแบบนั้นมักจะปฏิบัติกับแรงงานรับจ้างที่รู้จักกันมานาน มีฝีมือเป็นที่เชื่อถือและมีที่อยู่ ในละแวกบ้านใกล้เคียงกัน ซึ่งจะสะดวกต่อการติดตามดูแลได้เป็นบางครั้ง¹ แรงงานรับจ้างตามบ้านที่บ้านเขินนี้ยังรับงานจากร้าน หรือ โรงงานอื่น ๆ ที่อยู่นอกบ้านเขินและวัดสายควย เช่น จากร้านแถวสันกำแพง หรือ ร้านที่ศูนย์ขายสินค้าพื้นเมืองกอนกลางคืน (โบท์มาร์ชาร์ท)² และการผลิตหัตถกรรมเครื่องเงินที่บ้านเขินและวัดสายควย ยังมีผู้ที่ใจหุนและแรงงานของตนเอง หรือ มีคนในครอบครัวช่วยบ้างในบางครั้งอยู่หลายครอบครัว ส่วนมากเป็นการทำเครื่องเงินสืบเนื่องต่อจากบรรพบุรุษ เนื่องจากหัตถกรรมประเภทนี้มักไม่จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากมากนักโดยเฉพาะเงินทุนที่ต้องใช้ในส่วนที่เป็นปัจจัยต้นแปรนั้นจำนวนน้อยแค่นั้นขึ้นกับปริมาณการผลิตเช่น วัตถุดิบ แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นบางอย่าง และมักมีการผลิตในปริมาณไม่มากนัก โดยทั่วไปผู้มาซื้อซื้อ มักเป็นผู้ที่เคยติดต่อกันมานาน หรือ ได้ทราบข่าวจากคำบอกเล่าของคนอื่น ผู้ผลิตประเภทนี้มีความเป็นอิสระต่อการทำงานค่อนข้างมาก เช่น เกี่ยวกับการผลิตเครื่องเงินตามบ้านเช่นกัน

แรงงาน หรือ คนงาน ในการผลิตในการดำเนินการผลิตเครื่องเงินนั้น จัดแบ่งแรงงานออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงงานรับจ้าง เป็นผู้ที่ใจหุนและแรงงานเพื่อทำการผลิตเครื่องเงิน โดยทำงานที่โรงงาน หรือ ทำอยู่กับบ้านของตนเองก็ได้ ในโรงงานขนาดเล็กจะมีคนงานประมาณ 3 - 5 คน คนงานอาจเป็นญาติ หรือ เพื่อนบ้านที่รู้จักกันดีที่สามารถมาทำงานเข้ากะสลับกันได้ทุกวัน³ ในโรงงานขนาดกลางที่มีคนงานประมาณ 15 - 20 คน เป็นแรงงานที่

¹ สัมภาษณ์ นายพนธ์ กิวิรัมย์มา .

² สัมภาษณ์ นางเล็ก รอกโพธิ์ทอง. บ้านเลขที่ 42 ถนนสุริยวงศ์ ต.หายขา อ.เมือง จ.เชียงใหม่

³ สัมภาษณ์ นางพิชญ์จร เพชรรัตน์. บ้านเลขที่ 24 ซอย 5 ถนนนันทาราม ต.หายขา อ.เมือง จ.เชียงใหม่, นางเล็ก รอกโพธิ์ทอง.

จ้างมาจากที่ต่าง ๆ ทั้งคนในหมู่บ้านและคนจากอำเภออื่นที่อยู่ใกล้เคียง เช่น อ.หางตง , สันกำแพง ซึ่งก็เดินทางไปกลับได้สะดวก และได้ค่าตอบแทนเป็นรายชิ้น หรือ รายวันเป็นเงินสด¹ แรงงานอีกประเภทเป็นแรงงานที่ดำเนินการค้าหุ่่น และแรงงานของตนเอง ตลอดจนการจัดขาย หุ่่นด้วยตนเอง หุ่่นแรงงานจะเป็นสมาชิกในครอบครัว แรงงานในหัตถกรรมเครื่องเงินทั้ง 2 ประเภทมีสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจคล้าย ๆ กัน คือ เป็นชาวบ้านธรรมดาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เงินและรายได้ส่วนใหญ่ของครอบครัวของแรงงานเหล่านี้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น รับจ้างทำ หัตถกรรมอื่น ๆ หรือ งานอื่น ๆ เช่น ค้าขาย รับราชการ หรือ ที่อยู่ ในอำเภอรอบนอกก็หว่านา ทำไร่เป็นอาชีพหลัก

คนงานที่ทำเครื่องเงินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าชาย เพราะเป็นงานที่ต้อง ใช้ ความละเอียดและความชำนาญมาก คนงานมีอายุประมาณตั้งแต่ 18 - 65 ปี คนงานที่มีอายุ มาก ๆ มักจะเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมานานประมาณ 20 - 30 ปี มีหุ่่นที่เป็น แรงงานรับจ้างตามโรงงานและดำเนินกิจการของตนเอง หรือ อาจจะมีกิจการของตนเอง มา ก่อนแต่ได้เลิกไป และมารับจ้างทำตามโรงงานอื่น ๆ แทน² ส่วนคนงานที่อายุประมาณ 30 ปี ลงมา มีหุ่่นที่เป็นญาติ เช่น ลูกหลานที่ได้รับการฝึกหัดกันมาในครอบครัว หรือ เป็นคนงานที่ รับ เข้ามาเมื่อมีการขาดแคลนแรงงาน (เพราะบางคนเลิกทำอาชีพนี้เมื่อมีอายุมากขึ้น) และคนงาน ที่อายุน้อยส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ที่โรงงาน และอาจมาเริ่มฝึกหัดงานจากที่โรงงาน ในระยะแรก จะมีการฝึกหัดงานประเภทง่าย ๆ ก่อน เช่น การฉีก ทุบเหล็ก ทารักทองพื้น จนถึงการทำรักใส่ หรือ รักคำ และการเขียนลวดลายซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดและความชำนาญ ที่ต้องใช้ เวลาในการฝึกหัดนาน ผู้ที่สนใจและอดทนจึงจะทำงานประเภทนี้ได้จนจบ หลังจากนั้นบางคนอาจจะทำ งานอยู่ที่โรงงานบางแห่งเป็นเวลานาน 8 - 10 ปี³ แต่ก็ยังมีบางคนอาจจะทำงานเมื่อฝึกงาน

¹ สัมภาษณ์ นายวิชา สมพรนิมิตร, นางยานเย็น อัครศรี

² สัมภาษณ์ นางน้อย สิทธิเรือง, บ้านเลขที่ 2 ถนนนันทาราม ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่

³ สัมภาษณ์ นางปรีษา นิยะศักดิ์, บ้านเลขที่ 38/1 ถนนนันทาราม ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่

จากทางโรงงานจนชำนาญแล้ว ถ้ามีงานให้ทำก็มักจะเปลี่ยนไปทำงานที่ใหม่ทันที รวมทั้งมีส่วนหนึ่งไปทำกับโรงงานเครื่องเขียนแถวถนนเชียงใหม่ - สันกำแพง เพราะได้ค่าจ้างดีกว่า ดังนั้นทำให้โรงงานแถวบ้านเงินจะขาดแคลนแรงงานฝีมืออยู่เสมอ โดยเฉพาะการทำเครื่องเขียนเป็นงานที่ค่อนข้างได้ผู้ที่มีความชำนาญ และมีฝีมือพอสมควร

ในโรงงานที่มีคนงานจำนวนน้อย การทำงานของคนงานก็มักจะไม่มีการวันหยุดประจำสัปดาห์ หรือ วันหยุดตามประเพณีมักจะทำงานกันทุกวันแต่ถ้ามีความจำเป็นแล้วจะขอยุติในวันใดก็ได้ แต่จะไม่ได้รับค่าจ้างในวันหยุด เวลาทำงาน 8.00 - 17.00 น.¹ ซึ่งโรงงานส่วนใหญ่ที่บ้านเงินจะมีลักษณะการทำงานเช่นนี้ แต่โรงงานบางแห่งที่มีคนงานประมาณ 15 - 20 คน จะมีการกำหนดวันหยุดประจำสัปดาห์ หรือ วันหยุดตามประเพณี ในโรงงานขนาดนี้จะมีการแบ่งงานกันทำตามขั้นตอนของการทำเครื่องเขียน เช่น คนทำโครงไม้ , คนลงสมุด และ รักรองพื้น , คนทำรูกำ , คนฉีกและล้าง และคนเขียนลาย ซึ่งการเรียนลายนั้นจะทำให้โรงงานหรือบางส่วนของจ้างช่างตามบ้านรับไปทำด้วย เช่น เครื่องเขียนลายซุก โดยคิดค่าจ้างเป็นรายชิ้น² ส่วนใหญ่ในกิจการขนาดเล็กที่มีคนงานน้อยประมาณ 3 - 5 คน มักจะรับจ้างทำโครงค่าของเครื่องเขียนอย่างเดียว คือ การนำโครงไม้ไปสาน หรือ ไม้กลึงมาทำรูกำตามขั้นตอนต่าง ๆ จนถึงการทำรูกำชั้นสุดท้าย คนงานอาจจะมีการแบ่งงานกันทำ เช่น คนทำสมุด และ รักรองพื้น และคนทำรูกำ หรือ ให้คนงานเข้ามาทำทุกขั้นตอน เครื่องเขียนที่ทำรูกำ หรือ รักรูกำแล้วจะส่งให้แก่ร้าน หรือ โรงงานอื่นที่มาจ้างซึ่งทางร้านจะนำไปให้คนงานของตนเขียนลายประเภทต่าง ๆ หรือ อาจจะนำไปจ้างให้โรงงานที่รับเขียนลายทำอีกทอดหนึ่ง ในการรับจ้างทำรูกำของผู้ผลิตที่บ้านเงินและทั่วลายนี จะมีการส่งของเป็นงวด ๆ งวดหนึ่งจะใช้เวลาทำประมาณ 2 - 3 เดือน จึงจะทำเครื่องเขียนที่เป็นโครงค่าสำเร็จ ระยะเวลาที่ทำไม่แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ที่จะทำให้รูกำแห้งช้าหรือเร็วเท่ากับ คือ ในฤดูฝนอากาศมีความชื้นสูงกว่าในฤดูร้อน หรือ ฤดูหนาว จะทำให้

¹ สัมภาษณ์ นางเล็ก รอดโพธิ์ทอง , นางพิชญ์จร เพชรรัตน์

² สัมภาษณ์ นางปรีชา ปิยะศักดิ์ , นายวิชา สมพรนิมิตร

รักแห้งไค้เร็ว ส่วนอากาศร้อนรักจะแห้งช้าทำให้ใช้เวลานานผู้ผลิตจึงต้องมีวิธีช่วยให้เครื่องเงิน
ที่ทาร์กใสแล้วแห้งเร็วขึ้น โดยการทำให้ทองสำหรับเก็บ หรือ ฝังเครื่องเงินมีอากาศชื้นมากขึ้น
ด้วยการใส่หน้าที่พื้นทอง หรือวางหน้าไว้รอบห้องและควร เป็นห้องที่มีลมพัดช่วยทำให้เครื่องเงินแห้ง
เร็ว และไม่ให้อุณหภูมิของอากาศในเครื่องเงิน ¹ ของที่จะส่งแต่ละงวดจะเป็นผลิตภัณฑ์ ของ
เครื่องเงินหลายประเภทตามที่ทางร้านสั่งทำ จะมีจำนวนของงวดละประมาณ 100 - 200 ชิ้น

อัตราค่าจ้างของแรงงานในโรงงานที่บ้านเงินมีตั้งแต่เป็นรายวัน และให้ค่าจ้าง
เป็นรายชิ้น การให้ค่าจ้างแรงงานเป็นรายวันนั้นจะได้ค่าจ้างต่างกันไปตามประเภทของงานที่ทำ
โดยจะได้ค่าจ้างประมาณวันละ 30 - 50 บาท สำหรับคนทาร์กความชื้นตอนต่าง ๆ ส่วนคนเขียน
ลวดลายจะได้ค่าจ้างประมาณวันละ 70 - 80 บาท ² ดังนั้นคนงานจะได้ค่าจ้างประมาณเดือนละ
900 - 2,000 กว่าบาท การให้ค่าจ้างคนงานอีกแบบเป็นการให้ค่าจ้างเป็นรายชิ้น โดยมีให้
คนงานเหมาไปทำตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการผลิตเครื่องเงิน การให้คนงานเหมาไปทำและคิด
ค่าจ้างเป็นรายชิ้นนี้ คนงานอาจมาทำงานที่โรงงาน หรือรับงานไปทำที่บ้านของคนงานเองก็ได้
แล้วนำของมาส่งเป็นงวด ๆ ไป หรือ บางครั้งการรับงานไปทำที่บ้านจะทำเฉพาะขั้นตอนแรก ๆ
เช่น การลงสมุด การทาร์กรองพื้น และการขัด โดยเจ้าของกิจการจะนำมาทาร์กค่าชิ้นสุดท้ายเอง
การให้ค่าจ้างคนงานเป็นรายชิ้นคืออัตราค่าจ้างตามผลงานกำหนดไว้เป็นนี้ คือ คนงานที่รับจ้าง
ทาร์กได้ค่าจ้างประมาณนี้วละ 50 สตางค์ สำหรับคนงานที่รับเหมางานไปทำที่บ้านถ้าใช้รัก ของ
ตนเองจะได้ค่าจ้างนี้วละ 1 บาท ค่าจ้างจะได้มากขึ้นอยู่กับปริมาณของที่ทำ ³ ส่วน
คนเขียนลายจะได้ค่าจ้างต่างกันไปตามประเภทของลวดลายที่ทำ คือ เครื่องเงินลายซุกจะได้ค่าจ้าง
นี้วละ 1-2 บาท เครื่องเงินลายทองจะได้ค่าจ้างนี้วละ 2 - 3 บาท

¹ สัมภาษณ์ นายนิกร ชัยศิริ. บ้านเลขที่ 5 ถนนนันทาราม ต.ชายยา
อ.เมือง จ.เชียงใหม่

² สัมภาษณ์ นายวิชา สมพรนิกร

³ สัมภาษณ์ นายนนท์ ศิริชัยมา

เงินทุนการผลิตในการค้าเป็นกิจการหัตถกรรมเครื่องเงินทั้งที่เป็นกระบวนการผลิต และจำหน่ายต่างก็มีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนทั้งสิ้น ในการผลิตเครื่องเงินที่บ้านเงิน และ วัลลาบ ทุนซึ่งเป็นปัจจัยคงที่ให้แก่ อาคาร สถานที่ และแรงงานในครอบครัว บางส่วนที่มีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องใช้เงินทุนอีกเข้ามา ในบางกรณีอาจจะมีการต่อเติมอาคารเพิ่มบ้างแต่ก็ใช้ทุน เพียง เล็กน้อยเท่านั้น กล่าวได้ว่าในส่วนนี้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ทุนเลยซึ่งเป็นลักษณะการผลิต หรือ การค้าเป็นกิจการที่เป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวเช่นเดียวกับการผลิตเครื่องเงินที่วัลลาบ ส่วน ปัจจัยในการผลิตที่เจ้าของกิจการจะต้องจัดหา เพราะไม่สามารถหาได้ในครอบครัว เช่น แรงงานรับจ้าง เครื่องมือที่จำเป็น และวัตถุดิบ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนหนึ่ง เป็นจำนวนมากน้อยขึ้นกับปริมาณการผลิต แหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการผลิตเครื่องเงินที่บ้านเงิน และวัลลาบนี้ ส่วนมากได้มาจากเงินออมเก็บสะสมทั้งหมด เงินทุนส่วนใหญ่ใช้ไปเพื่อซื้อวัตถุดิบ ผู้ผลิต ส่วนใหญ่เริ่มกิจการมาจากอาชีพเดิมที่พ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง เริ่มต้นมาก่อนและทำสืบต่อกันมา ส่วนใหญ่จึงใช้เงินทุนหมุนเวียนของตนเอง เมื่อมีผลกำไรก็จะขยายงานและเพิ่มปริมาณการผลิต ให้สูงขึ้นในทางตรงข้ามถ้าได้กำไรน้อยลงก็จะลดการผลิตลงไป และไม่นิยมที่จะกู้ยืมจากสถาบัน- การเงิน ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการที่เป็นชาวบ้านที่บ้านเงินนี้มักไม่คิดที่จะทำกิจการใหญ่โต เกิน ความสามารถและประสบ การณ์เท่าที่มีมาแต่เดิม อาจเป็นเพราะผู้ผลิตส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความ สามารถในการค้าเป็นธุรกิจใหม่ ๆ จึงทำให้ไม่สามารถจะค้าเป็นธุรกิจกว้างออกไป ทั้งใน ด้านการผลิตและการตลาด ส่วนแบ่งของผลกำไรในกรประกอบการค้านี้ส่วนใหญ่จึงตกไปอยู่ กับพ่อค้าคนกลางมากกว่าผู้ผลิต โดยเฉพาะในปัจจุบันปรากฏว่าผู้ประกอบการบางรายที่วัลลาบที่ เคยเป็นทั้งผู้ผลิต และจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องเงินมานาน ไม่อาจปรับปรุงกิจการเพื่อให้สามารถ แข่งขันกับผู้ประกอบการในอื่น ๆ ที่ได้ตั้งขึ้นมาอีกหลายแห่ง โดยเฉพาะแถวถนนเชียงใหม่ - สันกำแพง จนทำให้ต้องลดปริมาณการผลิตลงและเกือบจะเลิกการจำหน่ายเอง และบางรายก็ ต้องเลิกกิจการไปเลย และไปประกอบอาชีพอื่น หรือไปรับจ้างที่ โรงงานอื่นแทนแต่ก็มีลูกหลาน ของผู้ประกอบการประเภทนี้บางคนแยกตัวออกไปค้าเป็นกิจการเอง โดยจะเปิดกิจการในทำเลที่ เป็นแหล่งการค้า การท่องเที่ยว และมีการค้าเป็นธุรกิจแบบใหม่ทั้งด้านการผลิต และการจำหน่าย¹

¹ สัมภาษณ์ นางเยาวภา สุภานนท์

เทคนิค และเครื่องมือการผลิตในการผลิตกิจกรรมเครื่องเขียนยังอาศัยเครื่องมือแบบง่าย ๆ ที่
เกือบจะไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงไปจากแบบเดิมซึ่งจะทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จึงยังไม่มี
การเปลี่ยนแปลงด้วย นอกจากด้านรูปแบบและลวดลายเครื่องมือเหล่านี้ เช่น ในการทำโครง-
ไม้ไม้สาน ใช้เครื่องมือธรรมดา เช่น มีด ทำการจักตอก และการสานก็ใช้ความชำนาญจากการ
ทำด้วยมือ ส่วนโครงไม้กลึงมีการใช้เครื่องกลึงไฟผ่ามาแทนเครื่องกลึงที่ใช้แรงงานของคนตาม
แบบของเดิม เมื่อไม่กี่ปีมานี้ ส่วนโครงไม้ที่ทำเป็นรูปทรงขนาดเล็กและมีการแกะสลักด้วย เช่น
ทำคล้ายรูปสัตว์ต่าง ๆ ใช้เครื่องมือง่าย ๆ เช่น มีด เลื่อย ฆ้อน¹ ในขั้นตอนการทอผ้า และ
เขียนลวดลายมีเครื่องมือที่ใช้ เช่น มีดแบบต่าง ๆ เพื่อชุกชุมและเขาระวัง , แปรงทอผ้า
กระดามทราย (ใช้แทนใบหนอก) , เหล็กแหลมสำหรับชุก หรือ แกะลายและฟูกัน เป็นต้น และ
เครื่องมือต่าง ๆ นี้ คนงานอาจเป็นผู้นำมาเอง หรือ ทางโรงงานหรือสถานประกอบการเป็นผู้
จัดหามาให้

แบบของผลิตภัณฑ์เครื่องเขียนที่ผลิตกันอยู่ตามโรงงานหรือสถานประกอบการที่บ้านเขิน
และวัดลายนี้ ส่วนใหญ่ผู้ซื้อ หรือพ่อค้ารับซื้อ จะเป็นผู้กำหนดขึ้นโดยนำตัวอย่างมาให้ผู้ผลิตเช่น
ในการทำโครงเครื่องเขียน หรือ ส่งโครงไม้มาให้แก่ผู้ผลิตเพื่อให้ทออย่างเกี้ยว ส่วนการ
ตกแต่งขั้นสุดท้ายถือว่ามีความสำคัญ คือ การเขียนลาย มักจะเป็นขั้นตอนที่ทำในสถานประกอบการ
ขนาดใหญ่ที่ทราบความต้องการของตลาด และมีช่างฝีมือทำอยู่ในโรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงาน ที่
ผลิตและจำหน่ายเครื่องเขียนแถวถนนเวียงใหม่ - สันกำแพง ที่มาจ้างผู้ผลิตที่บ้านเขินทอผ้า มี
ผู้ผลิตเครื่องเขียนบางรายที่บ้านเขินและวัดลายจะรับทำทั้งการทอผ้า และเขียนลาย ก็มักจะเป็นไป
ตามรูปแบบที่พ่อค้าเป็นผู้กำหนด² เพราะผู้ซื้อหรือ พ่อค้าคนกลางเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านตลาด
มากกว่า สามารถรู้แบบผลิตภัณฑ์ที่ตลาดต้องการ หรือ กำลังเป็นที่นิยมของผู้ซื้อในขณะนั้น และ
มักจะเป็นแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ก็มิใช่ผู้ผลิตประเภทนี้บางรายกำหนดแบบผลิตภัณฑ์เอง

¹ สัมภาษณ์ นายสวัสดิ์ หนองข้าว , นายบุญ มะนาว

² สัมภาษณ์ นางปรีชา วิชะศักดิ์ , นายนนท์ ศิริชัยมา

ซึ่งมักเป็นแบบของเดิมและลวดลายตกแต่งก็ใช้กันแต่ลายไทยที่แท้ ๆ โดยไม่ได้มีการดัดแปลงนัก

ในเรื่องการควบคุมคุณภาพในการผลิตเครื่องเงินที่บ้านเงินและวัดลายมีการดำเนินการผลิตเป็น
รักษามาตรฐานของสินค้า การทำเครื่องเงินที่บ้านเงินและวัดลายมีการดำเนินการผลิตเป็น
2 ลักษณะ ทำให้มีวิธีการควบคุมคุณภาพต่างกันไปคือ การผลิตในโรงงานผลิตที่เป็นของผู้ประกอบการ
เอง ที่คนงานต้องไปทำงานที่โรงงานการผลิตจะสามารถควบคุมคุณภาพได้คือว่า เพราะมีการ
ตรวจตราในเกือบทุกขั้นตอนในขณะที่แรงงานทำการผลิตอยู่และยังสามารถควบคุมการใช้วัสดุอุปกรณ์
การผลิต และการเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพได้ด้วย ซึ่งเป็นวิธีการควบคุมคุณภาพอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งใน
โรงงานผลิตประเภทนี้มักจะทำการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เองด้วย ส่วนในลักษณะที่ไม่มีการผลิตนอก
สถานที่โดยอาจจะแยกผลิตตามบ้าน หรือ ให้คนงานนำวัสดุคืบไปทำการผลิตแทน มีวิธีการควบคุม
คุณภาพโดยการคัดเลือกแรงงานที่จะจ้างให้เป็นผู้ที่มีฝีมือเป็นที่ไวใจได้และมักเป็นคนที่ยึดเคย และ
การจ้างงานเป็นการเหมาจ่ายเป็นรายชิ้นให้แก่แรงงาน ถ้าครบไหนห้ามมาไม่คิดก็อาจให้กลับไป
ทำใหม่ หรือ ให้ราคาต่ำ หรือ ถ้าทำไม่เต็มยอครั้งก็อาจเลิกจ้างไปเลย และยังมิมีผู้ผลิตที่ใจขุน
และแรงงานของตนเอง หรือ สมาชิกในครอบครัวอยู่อีกหลายแห่ง จะทำของตามที่ได้รับคำสั่งซื้อ
จากร้านค้า หรือ โรงงานอื่น ๆ ที่อยู่นอกบ้านเงิน (ซึ่งมักจะอยู่ในทำเลที่เป็นศูนย์กลางการค้า)
และร้านค้า หรือ พ่อค้าคนกลางเหล่านี้ก็จะควบคุมคุณภาพการผลิตผลิตภัณฑ์ของผู้นผลิต ที่บ้านเงิน
โดยการคัดเลือกผู้ผลิตที่รับจ้างทำจากผู้ที่มีฝีมือไวใจได้ และมีการติดต่อกันมานานแล้ว เรนกัน

ก้านการตลาด วิธีการหาตลาดของผู้ประกอบการผลิตเครื่องเงินที่บ้านเงินและวัดลายส่วนใหญ่
ให้ผู้ซื้อที่เป็นพ่อค้า หรือ กิจการค้ำมาติดต่อเองถึงที่ และพ่อค้าจะทำหน้าที่รับซื้อไปจำหน่ายอีกต่อ
หนึ่ง โดยทั่วไปแล้วผู้ซื้อมักจะเป็นผู้ที่เคยติดต่อกันมานาน หรือ ได้ทราบข่าวจากล้าบอกเล่าของ
คนอื่นจึงมาติดต่อกับผู้นผลิต เพราะการผลิตเครื่องเงินที่บ้านเงินนี้ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบ
อุตสาหกรรมในครอบครัว ที่สถานที่ทำงาน หรือ โรงงานจะอยู่ในบริเวณบ้านของเจ้าของกิจการ
มีทั้งที่มีการจ้างแรงงาน หรือ ไร่แรงงานของตน หรือสมาชิกในครอบครัว และไม่มีผู้นำเทคนิค

การหาตลาดแบบใหม่มาใช้ และมักทำหน้าที่คล้ายกันเป็นหน่วยการผลิตให้แก่สถานประกอบการขนาดใหญ่ หรือ พ่อค้าคนกลางที่มีกิจการอยู่ในแหล่งการค้าการท่องเที่ยวที่ส่งสินค้าจากผู้ผลิตที่บ้านเงิน เช่น โรงงานและร้านแถวถนนรัชชingham - สันกำแพง การกำหนดราคาสินค้าก็มีลักษณะเช่นเดียวกับการตลาด คือ โดยทั่วไปแล้วผู้ผลิตที่มีกิจการขนาดเล็กเหล่านี้มักไม่มีโอกาสในการกำหนดราคาสินค้าด้วยตนเอง แต่เป็นการกำหนดโดยสถานประกอบการ หรือ พ่อค้าคนกลางขนาดใหญ่ ซึ่งหากเห็นว่าราคานั้นพอได้กำไรบ้างก็ตกลงรับทำ ในบางครั้งถึงแม้ว่าเมื่อผลิตขึ้นมาอาจไม่ได้กำไรนักแต่ก็ต้องทำ เพราะต้องการรักษาความสัมพันธ์กับตลาดไว้

การขายผลิตภัณฑ์เครื่องเงินแยกออกเป็นการขายปลีกและการขายส่งผู้ประกอบการผลิตส่วนใหญ่ที่บ้านเงินจะขายปลีกน้อยกว่าการขายส่ง เพราะ ผู้ผลิตมักจะผลิตตามความต้องการของร้านค้า หรือ ตามใบสั่งซื้อจากพ่อค้าคนกลางในสถานประกอบการที่มีการขายปลีก จะกำหนดราคาขายให้สูงกว่าการขายส่ง ส่วนการขายส่งซึ่งเป็นลักษณะที่มีมาก เพราะผู้ประกอบการที่นี้มีความผูกพันทางบ้านตลาดอยู่กับสถานประกอบการ หรือ พ่อค้าคนกลางขนาดใหญ่การกำหนดราคาขายส่ง ส่วนใหญ่ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนด และ มีการกำหนดราคาแตกต่างกันไป ตามขนาด รูปแบบประเภทของผลิตภัณฑ์ ซึ่งราคาที่ขายของผู้ผลิตที่บ้านเงิน มักจะแตกต่างจากราคาขายของพ่อค้าคนกลางมาก เพราะส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้มีการตกแต่งขั้นสุดท้าย เช่นการเขียนลวดลายซึ่งมักจะทำในโรงงาน หรือ ร้านค้าใหญ่ ที่มารับซื้อโครงเครื่องเงินที่हारักค่าแล้วจากบ้านเงิน และถ้าเป็นการขายส่งให้แก่ผู้ซื้อหลายราย ก็จะขายในราคาที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้ที่ได้ผลกำไรอย่างมากในการประกอบกิจการนี้ คือ ร้านค้า หรือพ่อค้าคนกลาง ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการผลิตและจำหน่ายเครื่องเงินที่บ้านเงินและวิวลาจย มีการขายส่งผลิตภัณฑ์ไปต่างประเทศด้วย 2 ราย